

Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028-2029 laadintaohjeet ja raami

Kunnanhallitus 14.09.2026 § 159
461/02.02.00/2026

Valmistelija

talousjohtaja Petteri Ristikangas, 044 740 1103

Toinen alijäämäinen vuosi

Kuten kesäkuun puolivuositarkastuksessa todettiin, vuodesta 2026 on tulossa ennusteen mukaisesti raskaasti alijäämäinen ja kunnan ylijäämät hupenevat (kh 31.8.). Tulevasta talousarviovuodesta on tulossa vastaavalla tavalla alijäämäinen – kunnan tase olisi painumassa väistämättä alijäämäiseksi. Tätä alijäämän kattamisvelvoitteen realisoitumista on ennakoitu jo aiemmin ja taloustilanteen hankala suunta on ollut selvillä jo pitkään.

Talousarviovalmistelun alkajaiseksi palvelualueet ovat listanneet ensi vuodelle toiminnallisia muutoksia, joista kertyisi voimassa olevaan talousarvioon nähden n. 2,2 milj. euroa toimintakatetta kasvattavia (heikentäviä) lisäyksiä. Merkittävin osa kohdistuu sivistyspalveluihin ja siellä edelleen koulujen leasingvuokrien kustannuksiin. Listatuista, talousarviovuodelle kohdistetuista, tasapainottamiseristä pitäisi kertyä koko kunnan osalta säästöjä yht. n. -0,7 milj. euroa. Näiden lisäksi palkkojen sopimuskorotuksiin on arvioitu n. 1,6 milj. euroa nykyiseen talousarvioon nähden. Toimintakatteen kasvu olisi em. muutoksilla n. 4,4 % kuluvan vuoden kesäkuun estimaattiin nähden.

Tulopohja on laskettu saatujen ennakkotietojen pohjalta. Verotulojen kokonaiskasvu olisi 2,5 % eli n. 1,5 milj. euroa. Yhteisövero jatkaa laskuaan, kaivosveroon tulee kuntaosuuden korotus. Valtionosuuksien kasvu 10,6 % eli n. 0,8 milj. euroa. Kasvu muodostuu verotulotasaukseen ja veromenetysten kompensatioihin (yhteisöveron lasku). Mikäli tulopohjaan ei tehdä tarkistuksia, tulos näillä oletuksilla muodostuisi peräti n. -5,3 milj. euroa alijäämäiseksi ja samalla kumulatiivinen tulos painuisi n. -5,0 milj. alijäämäiseksi. Nettoinvestointeja voisi toteuttaa vain miljoonalla eurolla, vaikka niiden esityksiä on tehty 7,0 milj. euron edestä.

Raamia ei voi rakentaa pelkästään tehdyn puolivuositarkastuksen ja em. seikkojen lähtökohdille, vaan sen toimintakatetta tulee vahvistaa -2,0 milj. euron edestä tulosta parantavilla erillä sekä myös verotulopohjaa tulee vahvistaa. Tasearvojen alaskirjauksissa tulisi pitää vuoden tauko. Strategian mukaisesti vuosikatteen tulee kattaa 80 % investoinneista. Konserniyhtiön rahoitustarpeeseen tulisi varautua.

Edellä esitetystä huolimatta tilikauden tulos jäänee n. -1,9 milj. euroa alijäämäiseksi ja sen ohella syntyisi riittämättömän ylijäämäpuskurin vuoksi myös n. -0,9 milj. euroa kumulatiivista alijäämää, mikäli sekä vuoden 2026 tulos että ensi vuoden tulos toteutuisi em. tavalla. Nettoinvestointeja voisi toteuttaa enintään n. 5,3 milj. eurolla.

Kunnan lainakannan hillitsemiseksi investointien suunnitteluun ja niiden jaksottumisen kautta vuosittaiseen investointitasoon tulee kiinnittää jatkuvasti huomiota. Kriisikuntakriteerien vuoksi lainanhoitokatteen tunnusluku tulisi pitää kunnassakin yli 0,8 ja vuosikatteen ja poistojen suhde yli 80 %. Nämä tavoitteet eivät talousarviovuodelta täyty. Taseeseen esitettävien investointien lisäksi toimitiloihin on toimitilaohjelman mukaisesti

esitetty leasingkohteina toteutettavia kohteita vuodelle 2027 yht. 14 milj. eurolla.

	TP 2025	Est 2026	Raami27
TOIMINTAKATE	-64 212	-66 930	-67 767
Kasvu yht. v. Tp/est/ta	2,2 %	4,2 %	1,3 %
Verotulot	60 152	61 533	63 080
Valtionosuudet	10 881	7 881	8 720
Rahoitustuotot ja -kulut	579	434	300
VUOSIKATE	7 400	2 918	4 333
Poistot	-7 288	-6 957	-6 200
ALI- / YLIJÄÄMÄ	112	-4 039	-1 867
Nettoinvestoinnit	2 532	7 409	5 300
Lainakanta	61 013	64 223	67 840
KUMULATIIVINEN YLI- / ALI-	5 028	989	-878

Raskaat investoinnit

Kunnan lainakannan ja erityisesti toimitilojen vuokravastuiden lisääntyminen valmistuneiden kouluinvestointien myötä heikentää kriisikuntakriteereihin sisältyvän tunnusluvun arvoa. Vuokravastuut kasvavat nykyisillä investoinneilla kunnassa 48,6 milj. eurosta (2025) n. 120 milj. euroon vuoden 2029 lopussa. Valmistuneiden kohteiden lisäksi Suininlahden koulu lisää n. 20 milj. eurolla vastuuta entisestään. Kohteet, joihin vaikuttaa kunnan väestökehitys ja erityisesti lasten määrän vähentyminen tulisi tarkastella palveluverkon näkökulmasta kokonaisuutena. Palvelun järjestämistapoja ja vaihtoehtoja tulee uusia. Lisäksi hyvinvointialueelle vuokratun terveystieteiden sopimus tulee siirtää hyvinvointialueelle tai yksityiselle taholle ennen kuin Suininlahti valmistuu.

Kriisikuntakriteerien vuoksi lainanhoitokatteiden tunnusluku tulisi pitää kunnassakin yli 0,8 ja vuosikatteen ja poistojen suhde yli 80 %. Nämä tavoitteet eivät täyty, mikäli esityksiä lisätään. Varsinainen kriisikuntakriteeri muodostuu konsernitasolle. Tämän vuoksi myös konserniyhtiöiden taloustilanteen tulee kohentua ja omalta osaltaan vastata tunnuslukuvaateisiin.

Säästöliekillä jatketaan

Taloustilanteen vuoksi sekä toimintayksiköiden että luottamushenkilöiden tulee pidättäytyä kaikista toimintamenoja nettomääräisesti lisäävistä esityksistä ja kaikin keinoin pyrkiä pienentämään sekä vuoden 2026 toteutuvaa että vuodelle 2027 budjettiin tulossa olevaa alijäämää. On huomattava, että vuosien 2026-2027 tilanne ei ole tullut yllätyksenä vaan se on ollut nähtävissä jo hyvissä ajoin, joten reagointiaikaa on ollut ja on edelleen.

Kunnanhallitus päättää talousarvion laadintaohjeita ja raamia käsitellessään ne talouden reunaehdot, joilla talousarviovuoden ja taloussuunnitelmavuosien raami muodostetaan. Palvelualueiden keskinäistä raamia käsitellään tarvittaessa erikseen kunnan johtoryhmässä.

Raami ja laadittava talousarvio sisältää seuraavat reunaehdot ja tavoitteet:

- Kunnan veroprosentteihin tehdään maltillinen tarkistus
- Talousarvioon ja suunnitelmavuosille sisällytetään laadinnan yhteydessä aiemmin kartoitetut tasapainottamiserät (tai niitä vastaavat). Samalla tasapainottamisohjelma täydennetään vuoden 2027 osalta huomioden 2,0 milj. euron pysyvä lisäsopeutustarve. Tällöin toimintakatteen kasvu rajataan vuodelle 2027 n. 1,3 %:iin voimassa olevaan talousarvioon nähden.
- Vuosikatetaso laaditaan niin, että suunnitelmavuosien aikana poistoista katetaan vähintään 80 %.
- Käytöstä poistuvien ja purettavien kiinteistöjen tasearvojen alaskirjauksia ei tehdä 2027.
- Investointitaso laaditaan talousarvioon ja suunnitelmavuosille niin, että vuosikatteella katetaan vuosittain vähintään n. 80 % investoinneista (strategian mukainen tavoite). Tavoitteena on lainamäärän kasvua hillitsevä vaikutus. Investointitasoa tulee alentaa, mikäli vuosikatetaso ei ole riittävä.
- Toimitilainvestointeja varaudutaan toteuttamaan leasingkohteina n. 14 milj. eurolla vuonna 2027.
- Taloussuunnittelun tavoitteena on, että tase on kumulatiivisesti ylijäämäinen taloussuunnitelmakauden lopussa.
- Konserniyhtiön rahoitustarpeeseen varaudutaan
- Vuokravastuita vapautetaan hyvinvointialueelle vuokratuista kohteista (myynti/sopimussiirto).

Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi: -

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion 2027 ja taloussuunnitelmavuosien 2028-2029 laadintaohjeet sekä päättää laadittavan talousarvion reunaehdoista ja tavoitteista esityksen mukaisesti.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Katariina Syväys poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana.

Tauko ajalla klo 16.09-16.18.